50405

IX. évfolyam Budapest 1919. december 17. 20. szám.

A PÉNZVILÁG

GAZDASÁGPOLITIKAI HETILAP

SZERKESZTIK: FODOR OSZKÁR és RÓNA LAJOS.

Budapesti szerkesztőség és kiadóhivatal: IV., Tüzr István-utca 8. Telefon: 130—42.

Előfizetési árak: Negyedévre . . . . . 25 korona. Fél évre . . . . . 50 « Egész évre . . . . . 100 « Egy szám ára 2 korona.

Bécsi szerkesztőség és kiadóhivatal: IX., Canisiusgasse 8—10. Telefon: 16—1—13, 14—8—20.

Fesitétermék szétküldését megengedem. Budapest, 191 hó napján. államügyész.

A VÉKA ALÓL

A ZSIDÓSÁG IGAZI VÁRA cimen a Nemzeti Ujság legutóbbi számában dr. Fritsch Ferenc tudomásunk szerint volt biztositási matematikus vezércikket ir. A cikknek közgazdasági tendenciája van, arról beszél, hogy a zsidóság igazi várai a nagybankok, a Hitelbank, Kereskedelmi bank és a Magyar bank. Minden igaz, amit cikkében arról mond, hogy a nagybankok mennyire elhatalmasodtak Magyarországon. Senki sem tagadja, hogy „alig van Magyarországnak faluja, amelynek takarékja ne lenne kapcsolatban a főváros pénzmolochjaival" De már nincs igaza, amikor azt mondja, hogy ezek a bankok „a vidék minden munkájának minden gyümölcsét elszivták és elszivják és a páncélszekrényekbe, onnét pedig a keleti eredetü részvényesek és tantiemétus nemzetietlen és keresztényellenes igazgatóság zsebébe vándoroltatják. Ha nem a Nemzeti Ujságban jelent volna meg ez a cikk, nem volna érdemes reá egy betüt sem pazarolni. De a gazdasági téveszmék a gazdasági közvélemény hiján levő országban könnyen találhatnak hivőkre s ezért kell velük szembeszállni, valótlanságukat a valósággal szembeállitani. Anélkül, hogy hosszasan foglalkoznánk a vezércikk téveszméivel, rövid néhány tényt szegzünk velük szembe. 1. A bankok valóban behálózták az országot affiliációkkal, vállalatokkal. Nos, hát baj ez? A bankok ezzel a hálózattal tőkéket vittek szerte az országbba, növelték a gazdasági tevékenységet, uj iparokat teremtettek, kis üzemekből modern gyártelepeket alakitottak. 2. A Hitelbank, Kereskedelmi bank, Magyar bank nem lehet vára a zsidó kapitalizmusnak. Nincs zsidó és nincsen keresztény kapitalizmus. Csak egyféle kapitalizmus létezik s egyformán kapitalista mindenki, akinek földje, pénze, részvénye van. Ne támadjuk azt a kapitalizmust ugy, olyan jelszavakkal, ahogy a bolsevikiek tették, mert a tőke a modern gazdaság fundamentuma s ha rombolni, pusztitani kezdjük, a gazdasági dezorganizációt szolgáljuk vele. A keresztény és zsidó tőke között nem lehet megkülönböztetést tenni. A gazdasági életnek minden tőkére egyformán szüksége van s minden tőke egyformán egy funkció biztositására hivatott és ez a termelés. Akár zsidó, akár nem zsidó a termelő tőke, egyformán hasznos a tevékenysége, mert a termelést segiti, fejleszti s az ország közgazdaságát viszi előbbre.

•

EGY KORONA HÁROM CENTIME körül mozog most a zürichi piacon. Azt jelenti ez, hogy a korona-valuta egyharmincharmadjára süllyed s olyan alacsonyan áll, hogy már értékelni sem lehet. S itthon azután el is fogadják a semleges piac értékelését irányitásul s kimondják a szentenciát, hogy a korona semmit sem ér. Ez persze csak olyan szólás-mondás, mert itthon mégis csak ér valamit a korona, mégis csak vásárolhatunk érte mindent, mégis csak vehetünk rajta zsirt, cukrot, részvényt, szóval bármit, amire szükségünk van. Igaz, sok korona, nagyon sokat kell mindenért megfizetnünk. De ennek nem az az oka, hogy a korona nem ér semmit, hanem az, hogy nagyon sok a korona s nagyon kevés az áru, amit meg akarunk rajta szerezni. Beteg állapotban élünk, beteg a közgazdaságunk és beteg a valuta. De amint nem lehet minden betegre kimondani, hogy meg fog halni, épp ugy nem áll az a megállapitás, hogy koronánk nem fog meggyógyulni. Lehet, sőt biztos, hogy nem is olyan beteg, aminőnek látszik, vagy amilyennek képzelik. Olyan keveset semmiesetre sem ér, amilyen kevésre értékelik. Sokkal többet, vagy semmit sem érhet. S miután termelő ország vagyunk, földet mivel a népünk s el tudjuk magunkat látni, valutánk nem romolhat le annyira, hogy értéke valóban annak a három centimenek feleljen meg. Itt egy nagyarányu spekulációval, játékkal állunk szemben, amit a mi bőrünkre folytatnak s reánk nézve az volna ma a legjobb, ha Zürichben de facto beszüntetnék a korona jegyzését.

SZENDE ÉS BECK LAJOS, ez a két közgazdasági analfabéta itt garázdálkodott közel öt hónapig az ország kárára. Mindent rosszul és balul csináltak s ugy jártak-keltek közöttünk, mintha ők mentették volna meg az országot. Mi már akkor megmondtuk a véleményünket a két kapacitásról, nem kell tehát most elismételnünk, hogy mit köszönhettünk nekik. Akkor azonban dicséret, elismerés, hizelgés nyaldosta körül nagyképü egyéniségüket. Végzetük azonban nem kerüli el őket. Kezdik vizsgálni cselekedeteiket s ez a vizsgálódás lesujtó itéletre fog vezetni. Egyelőre az Osztrák-Magyar Bank dolgában indul meg ellenük az eljárás. Szende Pálnak azonban a legkisebb büne az, amit az Osztrák-Magyar Bankkal elkövetett. Az ő miniszterségéhez füződik az első bolseviki intézkedés: ő csinálta meg a bankbizalmi rendszert. Pucsszerüen, éjfélről reggelre s ezzel megmételyezte a pénzintézeti tisztviselőket s megmutatta az utat a kommunizmus rendszeréhez.

Fiume, Hamburg, Spalato, vagy Szulina.

— Melyik legyen Magyarország tengeri kikötője? —

A nyugati sajtóban tendenciózusan elhelyezett hirekből tudjuk, hogy az antant-hatalmak békeszerződésileg szándékoznak biztositani tengerhez vezető vasuti vonalat és tengeri kikötőt a megcsonkitott, tenger nélkül maradt Magyarország számára. Ez a biztató kilátás mintegy garanciát nyujt arra nézve, hogy az ország nem fog a háboru előtti Szerbia sorsára jutni, melynek nem lévén kiutja a tengerekre: áldozata lett az annak idején államiságát körülövező szomszéd államok fojtogató vámpolitikájának.

Joggal lehet tehát remélni, hogy a világtengerekhez szabad hozzájárást élvező Magyarország életképes lesz a jövőben is. Boldogulni és virágozni fog, csakugy mint Svájc, ez az apró állam, mely az elmult idők folyamán sohasem rendelkezett saját tengeri kikötővel.

Tengeri kikötőket kinálnak Magyarországnak.

A külföld nem nézi érdeketlenül a tengerektől elvágott, talán csak pillanatnyilag alulkerült Magyarország vergődését. Tengerhez vezető utakat, tengert és tengeri kikötőt kinálnak több oldalról az ország számára. Lehet, hogy a külföldet ebben a cselekvésében nem a humanitárius érzés, mint inkább az érdek vezeti. Ajánlatosabb lesz tehát ezt az aktust lehetőleg gazdasági nézőpontból megitélni.

A közel ezer esztendeje állattenyésztésének, továbbá kerti és mezei gazdálkodásának bőségéről ismert Magyarországgal szemben a külországok bizakodása nem veszett el, mostani — a történelmi idők során nem az elsőnek bekövetkezett — letörése után sem. Az ellenséges és semleges külföld egyaránt érzi és tudja — amit különben nekünk erős hitünk — hogy ez az ország ismét talpára fog állani, hogy ismét *egész* ország lesz belőle. A külföldi nagy nemzetek iparkodnak tehát a még mindig reményteljes jövő előtt álló csonka Magyarországot érdekkörükbe bevonni. És mi alkalmasabb erre, mint tengeri kikötőt, ahoz vezető szabad uthasználatot, vagy korridort biztositani számára?

D'Annunzio, a németek, a csehek és az angolok.

D'Annunzio, Fiume öncsinálta szuverénje — mint az ismeretes — külön követet küldött Budapestre, hogy általa *felajánlja a magyaroknak további barátságos használatra az elszakitott fiumei kikötőt.*

D'Annunziónak és Fiuménak egyformán életérdeke, hogy Magyarország továbbra is a fiumei kikötőn át lássa el külkereskedelmének tengerentuli forgalmát. Fiuménak a kontinensen más kereskedelmi hinterlandja nincsen, mint az a Magyarország, amely 1867. óta céltudatosan üzött külkereskedelmi politikájával komoly számba vehető tengeri kikötőt csinált belőle.

D'Annunzio ismeri Fiume fejlődésének történetét és siet visszahóditani a régi előfizetőt, mert tudja, hogy Magyarország nélkül szét kell foszlania a költő nemes és szép fiumei álmának.

Spalato fejlődésben levő kikötőjének lendületbe való hozásának eszméjét propagálják.

Ugy Fiumébe, mint Spalatóba Magyaror-

szám szétküldése ügyében hó napjáról kelt államügyész.

ság felől csak a jugoszláv vasuthálózat igénybevételével lehet eljutni. Spalató felé már félig-meddig készen is áll az uj vasuti kapcsolat, mely a budapest-gyékényes-zágráb-károlyváros-fiumei fővonal ogulni állomásából ágazik le Plaski-Otocsac-Knin érintésével Spalatoba, a szintiszta jugoszláv-dalmata kikötőbe.

Az angol sajtóban *a Fekete tengert ajánlják Magyarország világforgalma számára.* Azzal érvelnek, hogy a Duna folyam vonulata erre utalja reá az országot. Anglia eddig is jelentékeny beleszólást biztositott magának a nemzetközi Duna-hajózásban. Tette pedig ezt azért, mivel Ázsia térképének a háboru során történt megváltozása folytán a Duna-hajózás immár érdekköri kontaktusba került a britt indiai érdekek komplexumával. Anglia tehát szivesen látná a Dunán a magyar tengerentuli export-importforgalmat, mely csak öregbitené az általános dunai forgalmat és feljavitaná annak üzleti eredményeit.

Végezetül *tengeri kikötőül kinálkozik Hamburg is,* melyet német és cseh oldalról ajánlanak egyidejüleg. Hamburg az Elba torkolata előtt fekszik. Előnyös módon érhető el a Moldva betorkolásánál fekvő Melniktől Kuxhavenig (északtengeri Elba-torkolat) 883 kilóméter hosszon hajózható Elba-folyam hátán.

Hamburgot a németek és csehek egyaránt portálját Magyarország tengeri kikikötőjéül. Ez részben a német belvizi, részben pedig a német tengerhajózás érdekében való volna. De nagy érdeke a cseheknek is, kiknek nagyszabásu elba-átrakodási berendezkedéseik vannak Tetschen, Bodenbach, Aussig és Melnik vasuti állomásokon.

Melyik kikötő felel meg leginkább?

Az alkalmas tengeri kikötő megválasztása nehéz dolognak látszik. Pedig nem az. Magyarország jövő gazdálkodásának perspektivája élesen tükröződik elénk: agrárállam leszünk. Olyan tengeri kikötőt, illetve kikötőket kell tehát választanunk, amelyeken át a legcsekélyebb szállitási dijjal terhelve tudjuk export-import forgalmunkat lebonyolitani. És, ami szintén fontos szempont: amely kikötőn át az elkerülhetetlen külországi kontroll a legkevésbbé kellemetlenül lesz érezhető.

Hogy a Magyarország számára kivánatos kikötőt lehetőleg helyesen válasszuk meg, vissza kell mennünk Fiume külkereskedelmi áruforgalmának szemléletébe, mert csak erről az alapról indulhatunk el a tengeri kikötő-választás nehéz utjára.

A fiumei kikötő forgalma.*)

Fiume távol esik a nagy világtengerektől, a szárazföld felől pedig a Karszthegyek láncolata teszi nehezen hozzáférhetővé. Magyarországnak alkalmasabb saját tengeri kiköfő nem állván rendelkezésre: vám és tarifapolitikai intézkedésekkel kellett a tengeri hajózást Fiumébe terelni a világtengerekről. Vámok és tarifák terén a történeti időkben a magyar államkincstárnak olyan engedményeket kellett tennie, melyek leküzdötték azt a hajó fuvardijtöbbletet, mely a földközi-tengeri hajózási kerülő ut következtében állott be. Fiume tengeri kikötőjének forgalmát, melyet az utolsó statisztikailag még feldolgozott tizévről az alábbi táblázatban mutatunk be, tehát mesterségesen növelte naggyá a magyar imperializmus.

Behozatal (métermázsákban).

Az áruk megnevezése	1905	1910	1913
Rizs. hántolatlan	82021	125473	1260705
Nyers pamut	63552	82328	115646
Nyers juta	120058	134058	181065
Gépek és készülékek	15579	61899	129900
Foszfátföldek	247715	76333	1184930
Ásványszén, pirszén	948363	1422560	2278592
Nyers bőrök	10189	11806	91982
Narancs, citrom	133554	199270	190717
Salétrom	73035	100259	75122

*) Magyar statisztikai közlemények: Fiume hajó és áruforgalma az 1913. évben.

Kivitel (métermázsákban).

Az áruk megnevezése	1905	1910	1913
Homok és kristálycukor	898592	993659	1992765
Nyers cukor	198425	467804	1684101
Liszt	986566	526774	743340
Fürészelt és bárdolt fa	1764370	2055029	1189386
Finomitott cukor	228030	136485	212449
Bab	101043	353158	229357
Magnezit	187452	612445	674994
Donga	621280	232702	201200
Árpa	426949	121666	144531
Vasuti talpfa	65723	219914	379153

Szemügyre véve ezt a táblázatot, feltünő, hogy Fiume behozatalában évről-évre néhány tengerentuli származásu nyersanyagnak volt döntő jelentősége. Ezeket rendszerint igen nagy vasuti távolságokra kellett az ország belsejébe szállitani. *Ezen nyersanyagok importforgalmát csak tetemes vasuti dijmérséklésekkel sikerült Fiume felé terelni. Ezenkivül az államkincstárnak óriási áldozatokat kellett hoznia a fiumei kikötő beruházási és fentartási költségeire, továbbá a magyar tengerhajózási vállalatoknak nyujtott évi sokmilliós államsegélyek alakjában is.*

Hogy mily mesterkélt módon tevődött össze Fiume kikötőjének tengerentuli forgalma: azt élesebben látjuk kifejezésre jutni, ha közelebbről rávilágitunk a fenti statisztikai táblázat adatjelző számaira:

A legfontosabb importcikkek során *a hántolatlan rizs, nyers foszfátok és gépek* nyomulnak különösen Fiume forgalmának előterébe. A *rizsnél* a magyarázat abban van, hogy a volt Magyarország rizshántoló iparának legnagyobb telepe éppen Fiumében volt, honnan azonban a késztermék tulnyomó részét ujból kiszállitották az országból. A *foszfátföldek* egyre nagyobbodó importja azzal függ össze, hogy a szuperfoszfátgyártás erőteljesebb fejlődésnek indult. A *gépek* nagy szerepe fiumei importunkban pedig annak folyománya, hogy az amerikai gazdasági gépek behozatalának sulypontja Magyarországon volt. Megállapitható, hogy a rizs tulajdonképpen csak feldolgozás végett fordult meg Fiumében, az amerikai eredetü foszfátföldek és gépek pedig tarifális intézkedéssel vonzattak a kerülő középtengeri utra.

Jelentős sulya volt még Fiumében a *pamut-importnak.* 1913-ban a következő mennyiségek érkeztek:

amerikai kikötőkből:	68047	q
britt-indiai »	25148	»
egyptomi »	14991	»
kisázsiai »	1190	»

Fiume pamutbehozatala ezen türhető számok ellenére is évek óta stagnált. Legutóbb 1912-ben, midőn a világtengereken a fuvardijak ugrásszerüen drágultak fel, a hajófuvardijak emelése a középtengeri kerülő utra oly költségtöbbletet vont magával, hogy a főleg Észak-Amerikából irányuló magyar pamutimport összmennyiségéből több jött be az országba szárazföldi uton, mint Fiumén át. Ekkor már a tekintélyes vasuti refakciákkal sem lehetett alátámasztani a mesterségesen Fiumébe terelt pamutforgalmat.

A *nyersbőr-import* Fiumében csak akkor kapott erőre, amikor az egyik magyar pénzintézet a keletindiai marhabőrök közvetlen bevásárlását megszervezte.

Fiume *déligyümölcs-behozatalában* csak a legolcsóbb specieseknek: narancsnak. citromnak és szentjánoskenyérnek volt szerepe. Egyébként ezeknek is csak azért, mivel egy másik magyar pénzintézet vette ezt az üzletágat a kezébe. Az olasz és tengerentuli déligyümölcs és gyarmatáru kereskedelem valódi székhelye a volt Habsburg-birodalom számára mindenkor Triesztben volt.

Régebben *Fiume első sorban a magyar gabona- és lisztkivitel szolgálatában állott. melyet az uralmon volt kormányok különféle nyilt és titkos vasuti refakciákkal mozditottak elő.* Az európai és a koloniális vámpolitika terén történt nagy változások azonban lisztünket kiszoritották fontos piacairól. *Fiume közvetitő szerepe mindinkább az osztrák partvidék ellátására szoritkozott.*

És ezek alapján sorban vizsgálhatjuk, hogy mely tengeri kikötők lesznek alkalmasak a jövő magyar nemzetgazdálkodás számára.

Hamburg, Spalato, Szulina.

Elsősorban Hamburg jön tekintetbe. Az amerikai import: főként mezőgazdasági gépek, foszfátföldek és salétrom, továbbá: redukált mennyiségü pamut szempontjából Hamburg az egyetlen alkalmas kikötő. Hamburgot az Óceánon át a legrövidebb ut kapcsolja össze Amerikával. Eddig tarifális engedményekkel küzdötték le azt a fuvardijdiszparitást, melyet a háromezer kilóméteres földközi tengeri (Gibraltar-Fiume) kerülő ut okozott. Amióta azonban a gyékényes-fiumei vasuti szakasz kisiklott a magyar fenhatóság alól: ez a tarifapolitika lomtárba került.

Amerikába irányuló exportunk hajdan lisztből és cukorból, legutóbb pedig magnezitből és ásványvizekből tellett ki. A gömöri magnezittelepek termékeinek exportja már a csehek gondja. »Hunyady János«, a keserüviz, pedig bizonyára megleli a maga utját továbbra is Amerikába.

A hamburgi kikötő mellett szól az is, hogy az árukat onnan és oda több mint nyolcszáz kilóméteren át az Elba vizén lehet olcsó fuvardij mellett szállitani. A már előbb felsorolt Elba-átrakodási helyeket Magyarország szivével mintegy kétszázharminc kilóméteres vasuti ut köti össze, mely ezidőszerint magyar, cseh és részben német-osztrák területen fut végig.

Spalato egyelőre a jövő ismeretlen pályafutásu kikötője. Ma ugyan — ugylátszik — mintha az embriója lenne egy ujabb világháborunak, eredetében azonban »gutgesinnt« osztrák munka, mellyel Fiume fejlődését akarta az osztrák politika összeroppantani.

Spalato Fiumével szemben különben többszáz, a déli irányból jövő forgalomban pláne ötszáz kilóméter tengeri uttal rövidit. Az ogunin-knin-spalatói vasuti vonal épitésének befejezésével Spalatót Budapesttől nem egészen nyolcszáz kilóméteres közvetlen vasuti vonal fogja egybekapcsolni, melynek kétségen kivül elsőrendü feladata lesz az elsőrendü magyar-olasz kereskedelmi forgalomban.

A Fekete-tengerhez legközelebb eső dunai kikötő: a Duna szulinai torkolatához közelfekvő *Tulcia.* Földrajzi fekvésénél fogva ez kiváló figyelmet érdemel Magyarországnak Britt-Indiával korrespondáló forgalmában. Szulinát Aden-nel a a Szuez-csatornán át négyezer kilóméteres tengeri ut köti össze; a szulina-budapesti dunai ut pedig mindössze 1578 kilométert tesz ki. Igy az indiai relációkban Budapestig olcsó, kombinált fuvardijak érhetők el, melyek aláigérik az eddig ismert legalacsonyabb, nem a Duna igénybevételével kalkulált fuvardijakat. Ha Magyarország nem is remélhet a közeli jövőben élénkebb, direkt kereskedelmi kapcsolatot Britt-Indiákkal: mégis bizonyos, hogy a magyar Dunán nagy tömegekben fog szállitásra és Budapesten való vasuti átrakodásra kerülni az angol gvarmatokba és onnan gravitáló sok különböző áru. Ez pedig bizonyára a külkereskedelmi szolgálat ujabb ágazatait fogja működésbe hozni.

Fiume sorsa.

Ime a sors kegyetlen utjai: évszázadok után ért el Magyarország arra az állomásra, amelyen Fiuméből tengeri kikötőt tudott saját számára csinálni. A világháboru azonban elfujta a szép illuziót. A kegyetlen végzet azonban nem engedi, hogy a magyar anyaország táplálja továbbra is Fiumét, melynek előreláthatólag, a magyar forgalom és magyar alimentáció hiányában el kell sorvadnia. Magyarországnak pedig — mint azt a fentiekben okfejtettük, — gazdasági kényszerüségből Fiume elé kell helyeznie Hamburgot, Tulciát, sőt Spalatót is.

Ez a szükségszerüség azonban még nem jelenti azt, hogy egy pillanatra is lemondanánk Fiuméről, Magyarország »corpus separatum«-áról.

Szomjas János.

A budapesti bankok kartelje.

— A Tébe kartel szervezete. — A megdrágitott bank- és tőzsdeüzlet. — A közönség és az állam érdekei. —

A proletárdiktatura bukása után, mint ismeretes, a budapesti pénzintézetek értekezletre gyültek össze és elhatározták, hogy megalapitják a Takarékpénztárak és Bankok Egyesületét. Az alapitás szükségét azzal okolták meg, hogy a kommün sulyos károkat okozott a budapesti intézeteknek, létükben támadta meg őket és az ujraélédés körül elsőrangu feladata lesz ennek az intézménynek, amely a bankok erkölcsi és anyagi érdekeit hivatott megóvni. Egy szóval sem árulták el az alapitók, hogy itt a *januárban alapitott bankkartel kiépitéséről és ujjászervezéséről van szó.* De hamarosan kitünt, hogy a Tébe nem annyira az erkölcsi, mint inkább az anyagi érdekeket kivánja képviselni ugy a közönség, mint az állam ellenében. A mult hónapban egyezményt kötöttek a bankok a banküzlet különböző ágazataiban felszámitandó dijtételek emelése dolgában. Elsősorban siettek a bankkamatlábat 2½%-ról 1½%-ra leszállitani, de ugyanakkor nem mulasztották el a tartozások után járó kamatoknak 6—7%-ra való emelését. Hogy ez a különbözet az emelés és leszállitás között mit jelent, felesleges magyarázni. A bankok ugyan arra hivatkoznak, hogy a pénz egy részét nem birják gyümölcsöztetni és igy hiába fizetnek utána betéti kamatot. Még ha igaz is volna, hogy a reájuk bizott tőkéket a bankok csak felerészben birják gyümölcsözően elhelyezni, akkor is tekintélyes marge mutatkozik a betéti kamat és kölcsönkamat között.

A bankok egyezménye az összes üzletágakban lényeges emeléseket állapitott meg. Megdrágitotta a lombardkamatot és sulyosbitotta a lombardfeltételeket. A tőkeemelések alkalmából az ügyfelek megbizásából gyakorolt elővételi jog után az eddigi ⅛% helyett ¼%-ot számitanak. A tőzsdeüzletet is horribilisan megdrágitották. Az alkuszdijon kivül a jutalék is drágult. Az egykori ½‰ immár 3‰ és egy tőzsdei kötésnél, ami 25 papir vételét vagy eladását jelenti, ma már alkuszdij, jutalék és adó cimén több mint 150 koronát számitanak. Vétel és eladás együttvéve egy kötésnél mintegy 300 koronába kerül, ugy hogy az árfolyamot darabonként több mint 10 koronával drágitják meg. Ha még hozzávesszük azt a legitim hasznot, amit a legtöbb bank a vétel és eladás körül az árfolyam felszámitásánál elér, tisztában lehetünk azzal, hogy mit jelent a bankoknak az élénk forgalmu tőzsde hozama. A bank kockázat nélkül üzlettársa az ügyfélnek, nyereségében résztvesz s emellett a rendes dijtételeken is jelentékeny keresetre tesz szert.

A bankok karteljét aggódó figyelemmel kell kisérni, mert a mai helyzetben a közönség teljesen ki van szolgáltatva kénye-kedvének és ha a kormány nem fog módot találni arra, hogy a Tébe kapzsiságát megfékezze, ez lassanként a közönség kifosztására fog vezetni. Egyébként a karfel az államot sem kiméli és legutóbb, midőn arról volt szó, hogy mi legyen a vállalatok és bankok szovjet-kárával, a Tébe azt követelte a kormánytól, hogy az összes károkat az állam viselje. Ilyen irányu előterjesztést intézett a pénzügyminiszterhez, de miután sokkal igazságosabb és méltányosabb megoldásterv is merült fel ebben a kérdésben, valószinü, hogy a kormány nem a Tébe kapzsi ajánlatát fogja akceptálni. Az állami pénzmüveletek nézőpontjából is veszedelmes a Tébe működése, mert a bankok kartelbe tömörülten olyan követeléseket támaszthatnak az állammal szemben, amely az emissziókat meg fogja drágitani és az intézeteknek illegitim nagy hasznot hozhat. Már ezért is gondoskodni kell a pénzügyi kormánynak, hogy a Tébe mohóságát megfékezze és a föltámadt bankokráciát kissé visszaszoritsa.

—

A Tótföld gazdasági krizise.

Hogyan rekviráltat a cseh kormány. — A korrupció országa. — Válságos helyzetben vannak a magyar vállalatok. — Pénzügyi szabotázs a felföldön.

A megszállott tót föld egyik *kiváló gazdasági szakemberétől*, aki Losoncról érkezett Budapestre, *A Pénzvilág* részére az alábbi érdekes és szakszerü adatokat kaptuk a Szlovenosko gazdasági helyzetéről és azokról a feladatokról, amelyek egyfelől a *magyar kormányra* várnak az ottani magyarság gazdasági érdekeinek biztositása céljából, másrészt arról a gazdasági akcióról, amelyet a *cseh kormány* inditott a tótság és a magyarság letörése céljából. Ezeket a becses információkat az alábbiakban foglaljuk össze:

A déli demarkációs vonallal határos megyék, amelyeknek gazdasági helyzetét közelebbről ismerem, Szlovenszkónak azt a részét reprezentálják, amelyben a magyarság számbeli, kulturális és gazdasági fölénye észrevehetően kidomborodik, ahol tehát a cseh kormány nemcsak a szlovákság helyzeti energiájával áll szemben, hanem ezenfelül meg kell küzdenie a többségben lévő magyarság passziv és aktiv ellenállásával is. Ezekben a városokban és környékükön a cseh megszállás időpontjáig a magyarság kezében volt a *közigazgatás*, a nagybirtokosok és középbirtokosok tulnyomó része magyar volt és a munkásság, parasztság és a földmives napszámosság kebelében is igen erős magyar szigetek vannak. A kereskedelem és az ipar területein a magyarság fölénye faji szempontból nem volt annyira érezhető, miután a *kereskedelem 25—30 százaléka addig is tót kézen volt*, az ipari vállalatok pedig nagyrészt a budapesti bankok függvényei és csak az utóbbi években jutottak egyes kisebb vállalatok cseh kézre, illetve a felvidéki nemzetiségi bankok érdekeltségébe.

A cseh megszállás *gazdaságilag kettős célt szolgált* és a hatóságok minden ténykedése végeredményben a kettős célt igyekezett elősegiteni. A cseh kormány egyfelől *meg akarja semmisiteni a magyar birtokos osztály, a magyar kereskedő, a magyar iparos és a magyar tőke eddigi térhóditását*, másfelől pedig *a már életre kelt tót birtokos réteget, tót kereskedelmet, tót ipart és tót tőkét meg akarja állitani eddigi fejlettsége fokán*, hogy egyfelől a magyaroktól elragadott érvényesülési és üzleti lehetőségeket, másrészt a tót energia természetes fejlődési lendületét *teljesen és kizárólag az anyaország, a szorosan vett cseh tőke, cseh ipar, cseh kereskedelem és cseh birtokosság javára biztositsa.* Ebből a szempontból nézve a cseh kormány gazdasági intézkedéseit meg lehet állapitani, hogy milyen eredményekkel dolgoztak ebben az irányban, milyen reakciót váltottak ki a tót és magyar rétegekben és mik a jövő kilátásai gazdasági tekintetben.

A cseh zsupánok minden megszerezhető mezőgazdasági terméket, minden élelmiszert, minden nyersanyagot és minden félgyártmányt a *prágai kormány rendelkezésére igyekszenek bocsájtani*, illetve még a zsupánság legelemibb szükségleteit is mellőzve a *rekvirálást minden téren kiméletlenül végrehajtja.* Ennek a célnak a szolgálatában a zsupánság ismételten erőszakos rekviziciókat tartott a *falvakban* és különbséget nem téve tót vagy magyar, paraszt és birtokos között, *elszedte a vetőmagvakat, a burgonyát, gabonát, szénát, szalmát, mezőgazdasági gépeket, fuvarokat, vágóállatot, és igavonóállományt stb.* Ezek a rekviziciók részben a megszálló cseh csapatok *egyéni akciói* voltak, nagyrészt azonban forma szerint *szabályszerüen* bonyolitódtak le és a rekvirált cikkek *Prága felé* nyertek továbbitást, anélkül, hogy a városok szükölködő polgársága — akár tót volt, akár magyar — valamit is látott volna a rekvirált élelmicikkekből.

Hasonló rekviziciók voltak a *városokban* levő élelmiszerüzletekben, raktárakban, gyártelepeken stb. szintén nemzetiségre való tekintet nélkül, bár meg kell állapitani, hogy a magyar kereskedőkkel és vállalatokkal szemben feltétlenül szigorubban jártak el. A rekvirálás tervezete és rendszere nem volt megállapitható, miután egyes raktárakból és gyárakból alig vittek el készleteket, vagy felszereléseket, vagy pedig csak kevésbbé jelentékeny tételekben, másokat pedig teljesen és brutálisan kifosztottak.

A rekviziciók tehát egyaránt érintették a tót és magyar nemzetiségü parasztot, kereskedőt, iparost, gyárost és tőkét ugy, hogy minden vitán felül áll az, hogy ennek a környéknek minden társadalmi rétege, amely már a forradalom első heteiben, majd az első cseh megszállás alatt főleg pedig a vörös hadsereg előnyomulása idején rengeteget szenvedett a csehek rekviziciói folytán, elvesztette maradék tőkéje, vagyona, készlete vagy áruja tulnyomó részét és azért be nem váltott bonokon kivül semmiféle kárpótlást sem pénzben, sem természetben, sem egyéb észrevehető kedvezményben nem kapott.

A cseh kormány ezeket a rekviziciókat kétségen felül azért bonyolitotta le ilyen kiméletlenül, hogy az *anyaország szükségleteit könnyebben fedezhesse*, másfelől minden katonai meglepetés esetére a tótföldnek Magyarország felé exponált részeit jóformán *kiüritve tartsa*, harmadsorban pedig azért, hogy a naturaliáktól és félgyártmányoktól megfosztott Szlovákiában a *maga ipari produktumait elhelyezhesse* az elrekvirált értékes nyersanyagokat és félgyártmányokat pedig az anyaországban feldolgozva *semleges külföldön valutajavitási célból drágán plaszirozhassa.* Ezt a célt, amelyet információm szerint a többi zsupánságban is elérni igyekezett, ezeken a területeken alaposan megközelitették, mert ezek a megyék, amelyeknek lakossága általában a pénzben nem szükölködik, de egyébként teljesen ki van fosztva.

A tót és magyar középosztály elnyomatásában hasonlóan megnyilvánul a cseh politikának az a tipikus vonása amely a gazdasági rekviziciókat és azok konzekvenciáit ép ugy jellemzi, mint a közigazgatási és kulturális honfoglalást ez a tipikus vonás: *a korrupció.* Ezt a jelenséget csak párhuzamosan kell vizsgálni a termelő és kereskedő osztályokat érintő vonatkozásaiban és az értelmi középosztállyal szemben jelentkező hatásaiban. Rámutattunk arra, hogy a rekvizició egyaránt elkeseriti a tót és a magyar produktiv elemeket. Még jobban elkeseritik azonban azok a kedvezések, protekciók, panamák és kijárások, amelyek a rekvizició *általános* sérelmességén kivül *speciális* sérelmeket is idéznek elő. A csehek tudniillik egészen szabályos panamaforumokat léptettek életbe és a legkisebb vasuti közigazgatást vagy katonai alkommandótól kezdve a zsupánságon át fel egészen Pozsonyig és Prágáig mindennek meg van a maga tarifája. Pár száz koronáért meg lehet akadályozni a gabona elvitelét, pár ezer koronával vissza lehet szerezni tizezreket érő nyersanyagkészleteket és Pozsonyban ki lehet járni a már elszállitott gépek visszahozatalát. A cseh közigazgatás a nagyobb birtokosokkal szemben arra az álláspontra helyezkedett, hogy a *termés fele a cseh hatóságoké* és emellett a gépek, felszerelések, készletek, megfelelő percentjét is lefoglalja. Ez a rendelkezés azt idézte elő, hogy a nagyobb birtokokon egyáltalán nem termeltek. Csakhamar azonban akadt valaki, aki Pozsonyban néhány százezer koronával az egyik államtitkárnál kijárta, hogy birtokán semmiféle vonatkozásban ne háborgassák és azóta ez a rendszer ragadós és a birtokosok jó része is kénytelen-kelletlen, de pénzzel váltja meg gazdaságának fentartását. Hasonló jelenségek nyilvánulnak meg fokozottabban a *nagykereskedelem* és a *nagytőke* részéről is. A bankok és iparvállalatok képtelenek lépést is tenni annélkül, hogy ne vesztegessenek. Ebből a szempontból jellemző, hogy Szlovákiában

azok a cikkek, amelyek nálunk horribilis drágák, aránylag igen olcsók, de abszolut nem *lehet az árura számitani, ha szállitani kell, vagy ha a megye területén kivül esik.* A fa mázsája p. u. 20—30 cseh korona ab állomás, a lakosságnak azonban még sincs elegendő fütőanyaga, mert minden vasuti pályafelvigyázót, minden raktárnokot és minden fékezőt meg kell vesztegetni, hogy az áru tényleg a rendeltetési helyére jusson. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a vasuti személyzet 80%-a cseh és tót elemekből állanak, amelyek jórésze használhatatlan és lelkiismeretlen és amely semmi mással nem törődik csak a baksissal. Természetes, hogy ez a körülmény épp ugy, mint az a többi sarc és vám, amelyet a hivatalnokok minden árura kivetnek, *rendkivül megdrágitja az élelmiszert, fütőanyagot, egyéb kellékeket,* amelyeket az anyaország a rekvirált anyagból alaposan megdrágitva bocsájt vissza és természetes az is, hogy a rekvirálásoknál érvényesülő korrupció épp ugy elmérgesiti a viszonyt a cseh közigazgatás és a tót és magyar termelő rétegek, mint az értelmiségi intellígencia között.

A reakció a cseh elnyomással szemben különféle módon jelentkezik, a szerint, hogy az egyes zsupánságokban milyen mértékü az elnyomás és milyen az illető területen a magyarság és tótság aránya, illetve milyen a gazdasági erőviszonyok megoszlása. A lakosság részéről megnyilvánuló reakció elsősorban *gazdasági téren* nyilatkozik. Emlitettem, hogy a cseh kormány pénzügyi politikájának az az alapja, hogy kisajátitja magának a Szlovenszkó minden elvihető és értékesithető élelmiszerét, nyersanyagát, félgyártmányát és egyéb készletét, viszont ezeket a cikkeket, illetve feldolgozott árukat Olaszországban, Németországban, Svájcban, Romániában, stb. valutajavitási tendenciával helyezze el. A cseh kormánynak ez a törekvése sikerrel is járt, de miután ezzel a taktikával egyrészt kimeritette a Szlovenszko tartalékait, másrészt pedig megdrágitotta sokszorosan a megmaradt csekély készletek árait és csak hitvány árukkal pótolja a minimális szükségletet, ezidőszerint jóformán az *egész lakosság pénzügyi szabotást fejt ki.* Ez a szabotás abban nyilvánul, hogy a lakosság jó része *egyáltalán nem fogadja el* a cseh kormány által kibocsátott és sokféleképen hamisitható pénzeket, másfelől pedig *lehetőleg semmit sem vásárol,* hogy ne kerüljön abba a helyzetbe, hogy készleteit felélje. A hamis pénz veszedelme egyre iminensebbé válik és igazi értéke azonban még ma is csak az Osztrák Magyar Bank pénzének és a semleges, vagy szövetséges valutáknak van. Meg lehet állapitani azt is, hogy nem a hamis pénztől való félelem az egyetlen indoka a tót és magyar lakosság tartózkodásának a pénzforgalommal szemben, hanem ennek a magatartásnak *politikai demonstrativ jellege is van,* amint hogy olyan hazafias és nem nagy gazdasági érzékü agitátor is, mint Hlinka, ismételten hangoztatta, hogy nem szabad Szlovenszkóban lévő bőrt és gyapjut az anyaországba kivinni, ha a csehek még is folytatnák ezt a politikát, akkor *a tót népnek nem szabad cseh árut vásárolni és cseh pénzt elfogadni.* Ez a felfogás egyre általánossabbá válik és ezidőszerint a *pénzforgalom minimális,* a vásárokon aránylag kevés áru kel el, az üzletekben pedig csak a legszükségesebb cikkeket vásárolják.

A lakosság pénzügyi szabotálozása természetesen *általános pénzhiányt* idézett elő. Igaz, hogy a cseh tőke mindenáron igyekszik a Szlovenszkóban tért foglalni és a prágai pénzintézetek Gyöngyösön és Füleken is egymásután nyitnak fiókokat, de a lakosság passziv magatartása ezen a téren is egyre jobban érvényesül. Mindenki *otthon tartja a pénzét,* miután a hadikölcsön lebélyegzésének kérdése még mindég nincs végleg elintézve. A Szlovenszkóban lévő pénzintézeteknek alig van pénzük és miután a betéteket nem tudják kifizetni, a közönség bizalmatlan a betét elhelyezés tekintetében és egyébként sem akarja vagyonát a cseh kormány pénzügyi rendelkezéseinek kiszolgáltatni. Ennek folytán a Szlovákiában lévő pénzintézetek a *legsulyosabb krizis elé jutottak.* A bankoknak és takarékpénztáraknak alig van aktivájuk, ezenkivül a környékbeli hitelezőiknek *cseh-szlovák valutában* tartoznak, magyarországi adósaiktól pedig a legjobb esetben is csak le *nem bélyegzett magyar pénzt* kaphatnak. Ezt a valuta differenciát a tótföldi pénzintézetek nem tudják fedezni és épp ezért a Szlovenszkói pénzintézetek küldöttsége felkereste a prágai pénzügyminisztert, hogy a Szlovenszkói pénzintézetek külföldi követeléseit a *cseh kormány hajtsa be* és a behajtott tételeket nekik *lebélyegzett cseh valutában* folyósitja. Erre a kérelmükre eddig nem kaptak választ a felföldi bankok és takarékok és igy több mint *150 intézet áll a csőd előtt.* Ez a helyzet annál inkább kritikus, mert a Szlovenszkónak *óriási pénzszükségletei vannak* és evvel szemben a vállalatok teljesen forgó tőke nélkül állanak. Ennek alapja a cseh kormány hibás pénzügyi manipulációja kapcsán *a lakosság egyöntetü és teljes tartózkodása.* Ez az akció nem a magyarság érdeme, amelynek fölös pénze ugy sincs, hanem elsősorban a *tótságé,* amely száz és száz milliókat tartogat otthon és von el a forgalomtól.

A cseh kormány közben egyre nyomatja a bankjegyeket és csak október folyamán Prágában két millió *ezer koronást,* egy millió *500 koronást,* 10 millió *100 koronást,* 10 millió *50 koronást,* 50 millió *20 koronást,* 30 millió *10 koronást,* 60 millió *5 koronást* és 100 millió *1 koronást* állitottak elő. Ez az egész tétel forgalomba került, de *egyáltalán nem enyhitett* a pénzbajon annak ellenére, hogy ezenkivül október hóban a cseh kormány *Newyorkban is nyomatott 300,000 drb. 5000 koronást.* Mindezek az emisziók és az ujabb kibocsátások céljukat tévesztik, miután a hamisitások olyan mérvet öltöttek, hogy a felülbélyegzett pénzeket senkisem fogadja el, az uj szokollal szemben éppen a tót nép viseltetik bizalmatlansággal.

Vitán felül áll, hogy az a politikai és gazdasági koncepció, amelynek alapján a cseh politika az antantnál kierőszakolta az egységes cseh-szlovák köztársaság megalakulását és elismertetését, *lényegében megbukott.* Természetes, hogy ezt a tényt sem a prágai kormány el nem ismeri, sem az antant még nem koncedálja, sőt még a felvidéki tótság sem látja tisztán a helyzetet. Azt a körülményt, hogy Csehszlovákia válsága még nem lett nyilvánvalóvá, jórészt annak a fáradhatatlan propagandának tulajdonitható, amelyet a cseh kormány szövetségeseinél és semleges államoknál folytat. Legutóbb is kibocsátott egy öt nyelvü, gyönyörüen kiállitott iratot, amely összefoglaló áttekintést ad arról, hogy egy év alatt mezőgazdasági, pénzügyi, kereskedelmi, politikai és katonai tekintetben mit ért az egyesült cseh-szlovák köztársaság. Ez a propaganda-irat például azt mondja, hogy a cseh kormánynak *400,000* hektárnyi állami birtoka van és *450,000* hektárnyi volt császári, főhercegi és papi birtokot vett kényszerkezelés alá. Hivatkozik a röpirat arra, hogy ennek az évnek első négy hónapjában *737* millió korona értékü árut exportált a cseh állam és *56* millió importra szorult.

Ez a két tétel mint legkirivóbb példa bizonyitja azt, hogy a cseh-tót állam egyfelől a szocializálás terén arra a térre lépett, amely a *bolsevizmussal fenyeget,* másrészt pedig, hogy az export lehetőségeket éppen *Szlovákia terhére* olyan mértékben használta ki, aminek következménye a tótföldnek nyersanyagokban és értékes gyártmányokban való nagymérvü kiuzsorázása. A cseh-szlovákiával szemben való gazdasági politika is azért bukott meg, mert egyfelől a szocializálások élénken ütköznek a vallásos tót nép felfogásába és nem állnak összhangban az *ipari fejlettség* fokával, másrészt pedig azért, mert épp a Szlovenszkó volt az a kincsesház, amelyből Csehország meritett.

Weisz Manfrédnál.

Beszélgetés a békeberendezkedésről.

Riportot készültem irni és szenzációt a felgyógult, munkára kész, uj háboruk fegyverein dolgozó Weisz Manfrédról. Hangulatot akartam irni a csöndről, amely körül veszi, a számsorokról, amelyeknek kalkulációiból vér és átok született öt esztendőn keresztül és sok-sok keserüséget akartam arról irni, hogy uj kalkulációkban hogy készül az uj vér és a friss átok. És arra gondoltam, hogy erről fogok beszélni vele és erről fogom kérdezni és megpróbálom kikényszeriteni furfangos kérdésekkel az őszinte választ: hogy tetszik a magyar munició-fejedelemnek az elkövetkezhető bizonytalanság, az anyák ezerszer ismert még alig heggedő kétségbeesése, az élet, a boldogság elárulása, a legkegyetlenebb kegyetlen, a legsivárabb átok, a legfájóbb barbárság: a háboru.

Egyszer beszéltem már Weisz Manfréddal erről. Akkor még a háboru 1917-je volt és mikor azt mondta, hogy fáradt, nem szereti a háborut, nem hittem neki. Ma, amikor kifosztották, amikor életét a halálig keseritették, egy keserü és kétségbeesett esztendővel megtörték és megrabolták — azt hittem vad és elkeseredett embert találok — bosszuval és a fenyegetés kancsukájával, ökölle és az önzés verekedésével, aki őszintén gyülöl és őszintén panaszkodik. És egy friss, idegen embert találtam a Weisz Manfréd iróasztalánál. A csöndes, mosolygó, bizó hangu, megbocsátó embert — aki elfelejti, hogy büntetés van és csak egyet ismer: békés, bizakodó, mosolygó reményt.

Ő alig mondja — csak mosolyog . . .

Délelőtt kilenc óra. Egymásután három autó áll meg a Mária Valéria-utca 17. számu ház előtt. Először egy elegáns nyulánk ur száll ki az I—95. számu autóból. Lovag Wahl Oszkár — Weisz Manfréd veje és összes üzemeinek igazgatója. A zárt Bp. 372. számu csukott előkelő autó — Weisz Manfréd kocsija. Fürgén száll le, mond valamit a soffőrnek, biccent a fejével és fölsiet Wahllal az emeletre.

A harmadik autóban egy ügyfél érkezik. Korán jön. Kilencre. Mert Csepel tulajdonosa már kilenckor ott ül az iróasztalánál. A csöndes irodában a titkár kétes örömmel fogad. Nem biztat.

— Nehezen hiszem — mondja, — ujságirót aligha fogad.

Bejelentenek és Weisz Manfréd elém jön.

Egyáltalán nem látszik arcán, hogy nemrégen még élet-halál között a Pajor-szanatóriumban feküdt. Szakálla rendesen stuccolt, arca egészségesen pirosas és mosolygó a régi mosolygás.

Leültet és cigarettával kinál. Szép, ápolt kezén egy gyönyörü pecsétgyürü. A cigarettás dobozt tartja és az ujjak kicsit reszketnek. A jól szabott egyszerü ruháján, az öreges szimpla nyakkendőjén, a mosolygó szakállas arcán és kicsit reszkető kináló kezein csupa udvariasság és kedvesség és mosolygás és szeretetreméltóság.

Várja a kérdésemet és a mosolygásában már tudom a feleletet:

— Nincs értelme beszélni, hagyjuk, felejtsük amik történtek. Nem fontos.

Olyan legyintésféle a mosolygása. Első kérdésemre pillanatokig csak ez a mosolygás a felelet.

— Hogy mennyi volt a kár. Igazán felesleges erről beszélni. Nincs is mi mondanivalóm róla. Megkezdtük a munkát. Megvan a munkásokkal a régi jó viszony, dolgozunk nemcsak magunknak és magunkért. Legföllebb ez a mondani valóm.

A második kérdésre is diplomatikus és mosolygós a válasz. Semmi adat, semmi pozitiv, semmi szám, még csak körülirás se — csak általánosság.

— Mindenféle munkát dolgozunk. Majd a munkával mutatjuk meg jószándékunkat. Nem arra, hogy a magunk haszna növekedjék, hanem, hogy helyreálljon az ország, hogy végre komolyan dolgozni lehessen.

— És mi a programja, méltóságos urnak

a béke berendezkedésre. Tényleg békés lesz-e a gyár átrendezése?

— Természetes, — felel komolyan és minden mosolygás nélkül — csak béke van és nincs háboru. Csak békés berendezkedés van és csak békemunka az uj munkánk. — De kérem ezeket az általánosságokat is felesleges megirni. Dolgozni kell és nem az ujságokban szerepelni. Higyje el, nem ambicióm, hogy az ujságokban szerepeljek.

Ezt megint a legyintő mosolygással mondja és szinte jelzi: köszönöm elég volt. Nincs mit mondanom. Ne kérdezzen, mert esetleg valami kibugygyan belőlről, a reménykedésem és a várakozásom.

A mosolygásával bizton valami ilyet akar mondani és talán azt: Nem groteszk-e egy pénzfejedelem, aki ma itt reményekkel és bizakodással indul.

Ujra indul.

Vagy nem groteszk-e ide irni:

Weisz Manfréd ujra indul. (f. f.)

Az uj magyar adókivetés.

— Külföldi vállalatok visszahatólagos adóztatása. —

A bolsevizmus az értékek elleni vad tobzódásában az adóztatást elhanyagolta. A szocializálás jelszavának örve alatt nem elégedett meg az adózók jövedelmi és vagyoni hányadával, hanem nekirontott a jövedelemforrásoknak és a vagyonállagoknak, ami kényelmesebb volt, mint az adóalanyokkal bibelődni és az adóalapokat gondosan kipuhatolni.

Az állami pénzügyek jelenlegi zilált állapota annál sürgősebbé teszi most az adóztatás meginditását. A mult hónap végén megjelentek a hivatalos lapban az első rendeletek a jövedelem- és vagyonadóról (141500—1918. sz. rend.), továbbá a természetes személyek és a jövedelmi adó befizetésére köteles jogi személyek hadinyereségadójáról. (16500—1919. sz. rendelet.)

Ezek a rendeletek tulajdonképen csak végrehajtásai az 1918:IX. t.-c.nek az u. n. adónovellának, amely Wekerle alatt már szentesitett törvény volt. Ily módon helyreáll az 1918. okt. 31-ikét megelőző jogállapot, és hatályát veszti a Szende Pál pénzügyminisztersége alatt keletkezett néptörvény (1919:XXIV. t.-c.), amely elkeseredett támadások dacára a hadinyereségadó kulcsát 80%-ig emelte fel és végül is önmaga volt kénytelen védekezni az ellen, hogy a különböző adónemek a jövedelmek, illetve jövedelemtöbbletek 100%-át meg ne haladják. A most ujra életbelépő novella az azelőtti állapotokkal szemben szintén tartalmaz emeléseket, de azok lényegtelenek, amennyiben a régi legmagasabb 5%-os jövedelemadókulcs 200.000 K-tól kezdve 6%-ra, a régi legmagasabb 0.5%-os vagyonadókulcs 4,000.000 K-tól kezdve 0.6%-ra, a régi 5—45 %-os hadinyereségadókulcs pedig 10—60%-ra emelkedik.

A legjelentősebb novumot hozza be a novella azokra a külföldi vállalatokra, részvénytársaságokra, részvényekre alakult betéti társaságokra, korlátolt felelősségü társaságokra, szövetkezetekre és biztositási vállalatokra nézve, amelyeknek a magyar államban bejegyzett cégük nincsen. Ezek a vállalatok magyar cégbejegyzés hijján a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójával nem voltak megterhelve, hanem csupán III. kereseti adóval. A novella most kimondja ezeknek a vállalatoknak jövedelem- és hadinyereségadó kötelezettségét is és pedig visszamenőleg az 1915. évtől, vagyonadó kötelezettségüket pedig az 1197. évtől kezdődően. Ennek az intézkedésnek teljes jogosultsága a törvény keletkezése idején, a forradalom előtt, kétségtelenül fennállott. Kérdéses azonban, hogy a Károlyi-idők pusztulásai és a bolsevisták minden ellenkező igérete dacára külföldiek ellen tényleg mégis csak végrehajtott rombolások után ezek a vállalatok ezeket a sulyos, visszamenő megadóztatásokat el birják-e viselni.

Az adóztatási eljárást magát a megjelent adóvallomási hirdetmények inditották meg. A pénzügyminiszter ezuttal mellőzte az évenként szokásos kivetési rendeleteknek publikálását. Ehelyett falragaszokon hivták fel 1. a nyilvános számadásra kötelezett vállalatokat, hogy 1919. évi kereseti adójuk és 1918. évi hadinyereségadójuk kivetésére december 15-ig, 2. a természetes és jövedelmi adó fizetésére köteles jogi személyeket, hogy 1919. évi jövedelmi és vagyonadójuk, illetve 1918. évi hadinyereségadójuk kivetésére november hó 30-ig nyujtsák be vallomásaikat. A fentjelzett Magyarországon nem cégjegyzett külföldi vállalatok azonban az egész 1914—1919. periodusra kiterjedően kötelesek most vallani.

Nagy hibája a kiadott adóztatási rendelkezéseknek, hogy nem számolnak a tényleges mai helyzettel. Nincsenek tekintettel az elmult év szörnyü gazdasági katasztrófájára és teljesen figyelmen kivül hagyják, hogy egy év óta az ország területi viszonyai és az állami imperium hatályossági körülményei teljesen megváltoztak. Az ország egy része meg van szállva idegen hatalmak által, amelyek az adóztatási felségjogot maguk is gyakorolják. — Ausztria, amellyel Magyarországnak a kettős adóztatás elkerülésére pénzügyi egyezménye volt, részekre szakadt, amelyekkel semmiféle külön megállapodások még nem állanak fenn, amelyek a jogutódlás elveit nem akarják elismerni. Rengeteg zavar és ellentét fog itt keletkezni és óriási károsodása az egyes adózóknak, hacsak államközi megállapodások a legsürgősebben nem fogják rendezni ezeket a kérdéseket.

A vallomások adása még nem jelenti az adókivetések valóságos lebonyolitását is. Mikor fog ez megtörténhetni a mostani vallomások alapján és vajjon ezek a vallomások a tavalyról elmaradottakkal együttesen fognak-e tárgyaltatni, vagy sem: az még nagy problémája a jövőnek. Elég itt rámutatni arra, hogy az adó kivetésére hivatatott adófelszólamlási bizottságoknak mandátuma ez év végével lejár és ezidőszerint hiányoznak azok az előfeltételek, amelyeket a törvény ui adófelszólamlási bizottságok alapitására előir.

Dr. Klug Emil.

Nagel Adolf
zsákok, ponyvák, kévekötők
Budapest,
V., Arany János-utca 10.

KÖZGAZDASAGI ARCKÉP-CSARNOK.

SZEMLÉLŐDÉS

A Pénzvilág kiadóhivatala kéri a lap előfizetőit, hogy az előfizetést postautalványon, vagy az 5172. számu postatakarékpénztári számlára való befizetés utján megujitani sziveskedjenek.

Akik most fizetnek elő, A Pénzvilág decemberi számait dijtalanul kapják s előfizetésük csak 1920. január 1-től számitódik.

Az előfizetési dij egész évre 100 K, fél évre 50 K, negyed évre 25 K.

Fodor Oszkár. Ez év elején Fodor Oszkár, e lap alapitója és volt szerkesztője átadta A Pénzvilág szerkesztését Róna Lajos kollegájának, aki a kommün bukása után Bécsben inditotta meg a lapot. Midőn a Bécsi Magyar Ujság Róna Lajos szerkesztésében megindult, Fodor Oszkárt bizta meg a lap közgazdasági rovatának budapesti szerkesztésével s egyben A Pénzvilág budapesti szerkesztőségének vezetésével. A Pénzvilág legutóbbi hét száma már Fodor Oszkár közremüködésével jelent meg. A technikai és közlekedési szempontok most ujból szükségessé tették, hogy A Pénzvilág Budapesten jelenjen meg. A kiadóvállalat ebből az alkalomból elhatározta, hogy a lap szerkesztését Fodor Oszkárra és Róna Lajosra bizza. A magyar közgazdasági ujságirás ez a két első reprezentánsa együtt fogja tehát ezentul a szerkesztés munkáját ellátni. A Pénzvilág régi, hü közönsége bizonyosan örömmel fogadja Fodor Oszkár visszatérését s munkásságát azzal a jóakarattal fogja kisérni és segiteni, amint azt közel kilenc esztendőn át cselekedte. A Pénzvilág német kiadása, a Die Finanzwelt ezentul is Bécsben jelenik meg.

A Rimamurány-Salgótarjáni vasmü r.-t. megtartott közgyülésén a társaság *alaptőkéjének* 50.000 darab 200 K névértékü uj részvény kibocsátása által *10 millió K-val 50 millió K-ra* való felemelését elhatározta. A kibocsátásra kerülő uj részvényekből 40.000 darab a régi részvényeseknek ajánltatik fel 1200 K kibocsátási árfolyamon, ugy hogy minden 5 régi részvényre egy uj részvény esik. A további 10.000 darab részvényt egy a társulathoz közelálló pénzcsoport veszi át, mely egyuttal az összes uj részvények átvételéért szavatol. Az alapszabályoknak a tőkefelemeléssel összefüggő módositása után a rendkivüli közgyülés az eddigi igazgatóságot, mivel megbizatási ideje lejárt, ujból megválasztotta — A vállalat igazgatóságának egyik legutóbbi ülésén *Fröhlich* Pál és *Földiák* István cégvezetőket igazgatóhelyettesekké, *Dullien* Ferenc és *Fürst* György főtisztviselőket pedig cégvezetőkké nevezte ki

A Magyar Bank apasztja érdekeltségeit. A Magyar bank és kereskedelmi rt. minden jel szerint ujabban arra törekszik, hogy érdekeltségei számát csökkentse s ilyen módon likviditását emelje. Az utóbbi hetekben adta el a tárcájában volt Chinoin részvényeket, most pedig a Lipták gyárnál levő részvényérdekeltségének átengedése dolgában tárgyal egy pénzcsoporttal. Hir szerint ezek a tárgyalások már közel is vannak az eredményes befejezéshez. Más uton is igyekszik a bank érdekeltségeinek számát apasztani. Igy ujabban elhatározta két vállalatának, a Löbl József és Fiai rt. és a Deutsch Kálmán rt. felszámoltatását. Mind a két vállalat nagyszabásunak indult. Az utóbbi vállalat csak a mult évben alakult abból a célból, hogy a Magyar bank textilüzleteit a béke megkötése után intézze.

Rendes közgyülés — rendkivülii napirenddel. Az Egyesült izzólámpa és villamossági rt. december 29-ére hivta össze huszonharmadik rendes évi közgyülését. Azonban ez a rendes közgyülés teljesen eltér a megszokott közgyülésektől. Napirendjén mindössze egy pont szerepel: az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjainak választása. Sem az üzletévről szóló jelentés, sem a mérleg nem szerepel a meghivóban, sőt a nyereség hovafordításáról sem kell a részvényeseknek határozniok. A társaság alkalmasint él a kormányrendelet engedelmével, amely lehetővé teszi, hogy az 1918. és 1919. üzleti évről a vállalatok összevont mérleget készithessenek. Iparvállalataink közül eddig csak a Rimamurányi élt a rendelet intézkedésével s most másodiknak az Egyesült izzó mondott le arról, hogy az 1918. üzletévről számadást adjon.

Az értékpapirok felszabadítása. A Károlyi-kormány pénzügyminisztere tudvalevően rendeletet adott ki annak idején az adótól való menekülés dolgában, amely zár alá helyezte a bankokban őrzött és letétben levő értékpapirokat. Ez a tulzó irányu rendelet még ma is érvényben van s a bankok csupán enyhitő eljárásra kaptak eddig engedelmet a pénzügyi kormánytól. Hir szerint ez az állapot legközelebb meg fog változni. Hir szerint már legközelebb megjelenik az értékpapirokat felszabaditó rendelet. A felszabaditás azonban csak vizleges lesz. A külföldi valutára szóló papirok, továbbá minden külföldi kibocsátásu papir, amely hazai intézet birtokában van, továbbra is zár alatt marad. A letétek-nek körülbelül 50 százalékát fogják felszabaditani.

Megindul a kamatszelvények fizetése. Mint ismeretes, a Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete a pénzügyi kormány hozzájárulásával elhatározta, hogy december hó 15-én a bankok megkezdik *a zálogleveleket és fix kamatozásu kötelezvények* esedékes kamatszelvényeinek a fizetését. Régi mulasztás jóvátételét jelenti ez az intézkedés, mert itt nem állami kötelezettségről, hanem magánjogi tartozásról van szó, amelynek nem teljesitése káros és a bizalom megrontására alkalmas. A jövő év elején megkezdik *a hadikölcsönök kamatszeltvényeinek a fizetését is*, de korlátozott mértékben. A kormány erre vonatkozóan legközelebb rendeletet fog kibocsátani. Az államadósságok kamatszolgáltatásáról az alábbi hivatalos közlést adták ki:

A kormány elhatározta, hogy bizonyos korlátok közt 1920. január elsejével felveszi az államadóssági kamatszolgálatot. Rendkivül nagy fontossággal bir, hogy a lakosságnak az a része, amely állami cimletek birtokában van, tőkéjének kamatait megkaphassa. Kétségtelen, hogy a jelenlegi viszonyok között, amikor az országnak jelentékeny része ellenséges megszállás alatt áll és nem ismeretesek azok a határvonalak, amelyek Magyarországnak meg fognak itéltetni, a magyar államkincstár nem lehet abban a helyzetben, hogy az összes kötvénytulajdonosoknak fizesse a kamatokat és ilyképen esetleg olyan fizetéseket teljesitsen, amelyek nem őt fogják terhelni. Ennek folytán az államadóssági értékek szelvényeinek beváltása csak bizonyos korlátok között lesz teljesitheto, amire nézve a rendeleti szabályozás e hó folyamán meg fog történni.

Uj pénzlebélyegzés husz százalékos visszatartással Jugoszláviában. A szerb kormány rendelete értelmében most a szerb megszállott területeken ujból lebélyegzik *a koronabankjegyeket.* A lebélyegzésre bemutatott bankjegyekből *csak 80 százalékot adnak vissza* s a 20 százalékot azzal a megokolással tartják meg, hogy később dinárokban fogják visszafizetni

A BÖRZÉKRŐL

A budapesti tőzsde.

— Tartós élénkség, emelkedő kurzusok. —

A budapesti értéktőzsde egy hét óta olyan élénkséget s olyan áremelkedéseket produkált, aminőkre fennállása óta nem volt példa. Voltak 100—200—300 koronás ugrások, de akadt 2000 koronás áremelkedés is egy napon. Az utóbbi esetnek nincs különösebb jelentősége, de hozzátartozik a tőzsdei helyzet jellemzéséhez. Az utóbbi hetekben a részvényvásárlók száma rendkivüli módon megsokasodott. Már nem csupán a főváros tőkés közönsége lépett fel vásárlónak, hanem a vidék is. A bankok napról-napra mindig több megbizással jönnek a tőzsdére és sokszor a megbizásoknak egy részét nem is tudják perfektuálni, mert az áru most nem olyan mozgékony, mint volt a régi hausse-időkben, amikor egy számottevő áremelkedés nagyobb tömegü eladót csábitott a piacra. A mostani időkben is folyik játék, mert hiszen játék lesz, amig börze lesz, de ma más a tőzsde érdekeltsége, más célokat követ, tehát más a karaktere Ma már fantasztikus tömegü pénz kering ebben az országban. S ez a pénz napról-napra szaporodik, ment még mindig folyik a kibocsátása. A tőkések egy része oly hallatlan tömegü pénz fölött rendelkezik, hogy nem talál semmiféle elhelyezést. A bank csak másfél százalék betett kamatot ad, ezért csak nem érde-

mes bankban őriztetni a pénzt. A koronapánik hatása minden gazdasági mozzanatra kihat s a koronák birtokosai igyekeznek szabadulni. Vásárolnak mindent, ami megvásárolható: részvényt, bélyeget, régiségeket, képeket, ezüstöt, ékszereket, nos és valutákat. Valutának tekintik a részvényt is és különösen azt a részvényt, amely valóban valuta-értéket képvisel. Valuta a fa, a hajó, a vas, stb., szóval elsősorban a faipari, hajózási, vasipari, szén és gépipari vállalatok értékeit vásárolják. S azután következik a többi ipari és egyéb érték, amelynek fedezete kézzelfogható, valamint gyárat, ingatlanokat, közlekedő eszközöket, bányákat stb. reprezentál.

Gazdagon müködik a fantázia és amikor már minden lendületben van, kialakul az a vélemény, hogy a bankok el vannak hanyagolva, mert hiszen az ő tárcáikban vannak azok az értékek, amelyek árfolyama az utóbbi időben oly lényegesen emelkedett. A lefolyt hét szilárd irányztában azonban voltak kimagasló, szenzációs epizódok is.

A *Fabank* elérte a régen bejósolt 2000 koronás árfolyamot. Csak egy pillanatra, de nem szorult többé vissza lényegesen. A *Magyar hitel* egy hét alatt se memelkedett annyit, mint a Fabank két nap alatt, noha élénk üzlet volt mindig benne. Ennél az értéknél egy kis kontremin tevékenysége volt észlelhető A legnagyobb áremelkedést *a hajózási értékek* produkálták, a hausse eddigi periodusában; négy hét alatt mintegy 50 százalékkal száguldott fölfelé az árfolyama. A *Déli Vasut* tüneményes karrierjét az a hir idézte elő, hogy kipattant a vasut székhelyének Párisba való helyezése és a franciák segitő törekvése. A szénértékek némelyikében is nagy méretü volt az árfolyamemelkedés. Az *Általános kőszén* e heti áremelkedése 1800 koronára, az *Urikányié* 540, a *Salgótarjánié* 450 korona. A *Közuti* váratlan fordulattal szökkent fel mintegy 150 koronával, de azután megállapodott. A beavatottak ugy tudják, hogy a Közuti iránt egy nemzetközi csoport érdeklődik. A Közuti hausse természetesen magával ragadta a *Városit* is, ezt a mindenkor méltán mellőzött értéket. Ha a közuti közlekedés kérdését akként oldják meg, amint mostanában tervezik, a Közuti vásárlók fantáziája igazolást nyerhet. De hány ilyen fantázia foszlott szét már a börzén. A vasértékekben a legnehezebb *Ganz* vitte a vezető szerepet s árfolyama tulhaladta a 6000 koronát. A *Magnezit* még mindig nem tudott megállapodni s haladt 3000 koronáig. Faértékekben állandó és nagyarányu volt az üzlet. Az emlitett *Nasicin* kivül *Guttmann*, Slavonia haladt előre. *Országos fát* beavatottak vásárolják s olyan hirről is hallottunk, hogy részvényösszevásárló művelet folyik itt csöndben, titokzatosan. Ennek a föltevésnek ellene szól, hogy többnyire a vállalatot patronizáló *Országos bank* az eladó. Sokkal valószinübb az a hir, amit Castiglioni elnökkel és a Fabankkal kapcsolatban hoztak forgalomba. Eszerint ez a vállalat is az olasz *Felrielliék* érdekkörébe jutna. Tüneményes karriért futottak be a vegyiértékek és elsősorban a *Hungária műtrágya*, amelyben hónapszámra nem volt üzlet és most 14800 koronára küzdötte fel magát. A *Klotild* is tovább haladt 200 koronával. Azért akadt olyan érték, amely egy hét alatt nem ért el árfolyamjavulást, sőt némely érték még alacsonyabban is zárult. S miután nem utolsórendü értékekről van szó, ebből az következik, hogy a mai irányzatban gyakran ötletszerüség mutatkozik.

A fix kamatozásu értékekben kevés a forgalom.

Magyar Hitel 1190—1170—95, Osztrák Hitel 815—770—95, Jelzálogbank 580—65—75, Leszámitoló 705—670—690, Agrárbank 1115—090—130, Magyar Bank 890—60—70, Kereskedelmi Bank 5280—320, Forgalmi Bank 620—35, Fabank 1998—60—73, Hazai Bank 660—720, Földbirtok Bank 500—75, Országos Bank 600—585, Ingatlan Bank 800—790, Hermes 475—70, Pesti Hazai Takarékpénztár 18.200—9400, Általános Takarék 815—50, Adria 6100—200, Atlantica 3600—350, Levante 3500—350, Közuti 850—15—40, Városi 465—45, Délivasut 425—70—50, Államvasut 3250—180, Első Budapesti 1880—900, Concordia 900—30, Viktória 2100—80, Gizella 890—50, Tröszt 500—480, Cukor 6340—450, Slavonia 1735—70, Fatermelő 3370—450, Gutmann 2450—300, Beocsini 2500, Urikányi 3000—100, Auer 1410—360, Ganz villamossági 1550—420, Szászvári 1750, Alt. kőszén 5500—600, Salgó 2600—990—800, Rima 2380—280—300, Ganz 6000—200, Fegyver 940, Koburg 1500—10, Kohó 4200—100, Schlick 645—575, Csáki 810—65, Magnezit 3200, Izzó 1500—20, Brassói 1450—380, Papir 1100—970, Flóra 1750—40, Olaj 1780—40, Baróti 925—900, Chinoin 960—35, Danica 3100—50, Klotild 1200—140, Spódium 1100—040, Gumi 1930—840, Athenaeum 845—70, Textil 780—800, Goldberger 890—900—800, Műtrágya. 1425—38. Haltenyésztő 2400ü Acél 800—850. Nasici 8000—7200. Országos Fa 1400—60. Hungária 910—30.

A *valutapiacon* a forgalom mérsékelt volt. *Árfolyamok:* Lei 410—06. Márka 339—34. Dollár 137—355. Romanov 240—30.

A *postapénzt* kék pénzre 2½, 3% ázsióval váltják, a 10.000 K-ás váltási díja 150 K-ra csökkent. Bécs most bőségesen látja el Budapestet kék bankjegyekkel.

KRÓNIKA

PÉNZÜGY.

Magyar nemzeti gazdasági bank rt. céggel 30 millió K alaptőkével ujabb pénzintézet alakul. Az alapitók élén többek közt Perényi Zsigmond báró, Pekár Gyula volt miniszterek, Agorasztó Tivadar alispán, Czettler Jenő gazdaszövetségi igazgató és mások állanak.

Nemzeti hitelintézet r.-t. céggel a jegyzők bankja, az Országos községi bank vezérigazgatója most 40 milliós bankká szeretne átalakulni. A nagyszabásu terv keresztülvitelére a részvényjegyzés megindult s most ennek a sikerétől függ, hogy a 40 milliós Nemzeti hitelintézet r.-t. létrejöne. Az uj intézet a banküzlet mellett a fősulyt a mezőgazdasági érdekek kielégitésére kivánja helyezni.

Az Unió biztositó rt. rendkivüli közgyülésén alaptőkéjének 6 millió K-ra való fölemelését határozta el és tudomásul vette, hogy az uj részvények értéke teljesen befizettetett. A tőkeemelést indokolja az a körülmény, hogy a társaság a szövetkezeti alapon müködő Unió élet- és gyermekbiztositó intézet m. sz. állományát teljes viszontbiztositásba veszi át. A mostani tranzakció folytán az Unió rt. 110 millió biztositási állomány mellett 32½ millió dijtartalék és 7½ millió külön garanciális alap fölött rendelkezik. A társulat elnökévé Teleki József grófot választották meg.

IPAR.

A Borsodi acél- és acélszerszámgyár rt. december 29-én összehivott közgyülésén el fogja határozni 260.100 K elsőbbségi részvénytőkéjének 100,200 K-val 159,900 K-ra való leszállitását. A visszafizetés az elsőbbségek kisorsolása utján fog megtörténni.

Az Egyesült Fa- és Ipar rt. elhatározta 6 millió K alaptőkéjének 30.000 darab 200.— koronás névértékü részvény kibocsátásával 12 millió K-ra való felemelését. Az ujabb részvények átvétele már előzőleg biztositva volt oly módon, hogy az eddigi részvényesek 2:1 arányában részesültek az uj részvényekben, mig a többi részvényeket az igazgatóság által létrehozott szindikátus veszi át. A részvényeket a bécsi tőzsdén jegyzik.

A Kőolajfinomitógyár rt. dec. 27-én tartandó közgyülése felhatalmazást fog adni az igazgatóságnak, hogy a vállalat egyes telepeit átruházhassa.

A Kronberger-féle faipar rt., amely a Fabank érdekkörébe tartozik, december 20-án tartandó rendes évi közgyülésén el fogja határozni székhelyének Jugoszláviába való áthelyezését. A vállalat 1918. évi mérlegét 3 millió K alaptőke mellett 388,771 K tiszta nyereséggel zárta, ami az alaptőke 13%-os kamatozásának felel meg.

A Magyar bükkfaipar rt. december 21-én rendkivüli közgyülést tart, amelyen uj igazgatóságot, uj felügyelőbizottságot választ és a cseh-szlováki hatóság azon felhivása dolgában is határoz, hogy székhelyét cseh-szlovák megszállott területre helyezze át.

Az Olajmüvek rt. Kohn Adolf és Társa elhatározta, hogy aalaptőkéjét 5 millió K.-ról 10 millió K.-ra emeli fel. A szükséges kormányengedélyt a tőkeemelésre a vállalat már megkapta, a tőkeemelést pedig még ebben a hónapban a közgyülés megtartása után keresztülviszik.

A Salgótarjáni Kőszénbánya rt. igazgatósága megállapitotta az 1918. évi zárszámadásokat és elhatározta, hogy a december 23-án tartandó ötvenegyedik közgyülésnek részvényenként 25 K osztalék fizetését fogja inditványozni. (az 1917-re fizetett 35 K osztalékkal szemben.) Javasolni fogja továbbá, hogy az értékcsökkenési tartalékalapra 4,500.000 K-t, a tartalékalapra 500,000 K-t, a tisztviselői nyugdijalapra 600,000 K-t, a munkástársládák javadalmazására 800,000 K-t, a dr. Chorin Ferenc munkásgyermekeket segitő alapitvány céljaira 100,000 K-t forditson és a háboruban elesett társulati munkások özvegyeit és árváit gyámolitó alapitvány további gyarapitására 400,000 K-t szavazzon meg.

KERESKEDELEM.

A Haditermény rt. Emich Gusztáv államtitkár elnöklésével most tartotta rendes évi közgyülését. Az előkészitett mérleg 2.057,186 K feleseggel zárul. Az évi pénztárforgalom 2.5 milliard koronára rugott. A közgyülés a jelentést tudomásul vette s az igazgatóságnak a fölmentvényt megadta. Az igazgatóságba uj tagul Folkusházy Lajos alpolgármestert választották be. A felügyelőbizottság tagjai lettek: Dr. Horváth István, Makay Rezső, Makovicska Gusztáv, Meskó Pál, Stux Sándor, Szaplonczay Mihály és Tarjn Vilmos.

Felszámoló kereskedő egyesület. A Budapesti Gőzfavágók és Tüzifanagykereskedők Egyesülete december 17-én közgyülést tart, amelynek napirendjén az egyesület felszámolása szerepel.

Magyar-holland kereskedelmi társaság van alakulóban a Magyar Általános hitelbank és a Nemzetközi kiviteli és behozatali rt. közreműködésével. Holland részről a Van der Tah & Co. amsterdami cég vesz részt az alapitásban. Az uj vállalkozás előkészitője és kezdeményezője Kornfeld Pál báró és dr. Reiss Jenő.

A Szövetkezeti központok áruforgalmi rt., amelynek vezérigazgatója tudvalevően Kozma Ferenc, az Állat- és takarmányforgalmi rt. igazgatója lett, a pénzügyi igazgatói állást dr. Zinnburg Ervinnel töltötte be. Zinnburg az O. K. U. vezértitkára volt s ebben az állásában is tehetséggel és komoly munkássággal látta el ügykörét.

KÖZLEKEDÉS.

Az Adria tengerhajózási rt. engedélyt kapott a magyar kormánytól, hogy székhelyét Budapestről Fiumébe helyezze át. Az igazgatóság a december 18-ára összehivott közgyülésnek javasolni foja az alapszabályok megfelelő módositását, ugy, hogy az Adria székhelyét rövidesen áthelyezheti Fiumébe.

A
BÉCSI MAGYAR UJSÁG
a szétforgácsolt, szétszórt magyarság összekötő kapocsa.
A legjobb külföldi hirszolgálat.
A nemzetközi gazdasági élet legfrissebb hirhozója.
Budapesti szerkesztőség és kiadóhivatal: IV. Türr István-utca 8 sz.
Bécsi szerkesztőség és kiadóhivatal: IX. Canisiusgasse 8.

Guttmann Géza banküzlete
Budapest, Szabadság-tér 6.
Értékpapirok vétele és eladása — előleg értékpapirokra — külföldi ércpénzek devizák vélele és eladása.
Elfogad tőzsdei megbizásokat a budapesti és a wieni tőzsdére.

VEGYES.

A Zugligeti üdülőtelep rt. december 20-án rendkivüli közgyülést tart az alaptőke fölemelése céljából.

A Magyar Őstermelő rt. Horváth Lipót dr. elnöklésével megtartott első közgyülése Elek Gyula vezérigazgató inditványára elhatározta, hogy a bőséges tartalékolások után kimutatott 638.631 K tiszta nyereségből az első csonka üzletévre — amely idő alatt csupán a 10 millió korona eredeti alaptőke volt befizetve — december 5-től a Magyar általános takarékpénztár főpénztára utján 11 K osztalékot fizet.

KÖZGYULÉSI NAPTAR.

(Zárójelben a részvények letételének határideje.)

December 15. Magyar vegyipari gépgyári rt. (V., Vilmos császár-ut 32.) d. e. 10 óra. — Magyar pamutipar rt. (V., József-tér 2—6.) d. e. 12 óra (dec. 12.). — Magyar földhitelbank (V., Vilmos császár-ut 12.) d. e. 11 óra (dec. 12.). — Magyar könyvterjesztő vállalat rt. (VII., Erzsébet-körut 7.) d. e. 11 óra.

December 16. Magyar keramiai gyár rt. (VIII., József-körut 14.) d. e. 12 óra (dec. 13.). — Kőbányai iparvasut rt. (X., Mázsa-tér 6.) d. e. 10½ óra (dec. 13.).

December 18. Adria magyar tengerhajózási rt. (V., Szabadság-tér 16.) d. u. 4 óra. — Magyar földrajzi intézet rt. (V., Ujpesti rakpart 2.) d. u. 5 óra (dec. 15.).

December 20. Magyar cukoripar rt. (V., Zrinyi-utca 14.) d. e. 12 óra (dec. 12.). — Magyar gyantatermelő és beszerző rt. (V., Mária Valéria-utca 12.) d. e. 12 óra (dec. 15.). — Beocsini cement-gyár unió rt. (V., Alkotmány-utca 10.) d. e. 12 óra (dec. 12.). — Kartonnyomó ipar rt. (V., József-tér 3.) d. e. 12 óra (dec. 12.).

December 21. Kőbányai agyag- és téglaipar rt. (X., Gergely-utca 8.) d. e. 10 óra (dec. 16.).

December 22. Rádius magyar filmgyár és filmforgalmi rt. (VII., Rákóczi-ut 36.) d. e. 10 óra (dec. 16. rk. ae.). — Délmagyarországi kőszénbánya rt. (V., Arany János-utca 25.) d. u. 1 óra (dec. 13.). — Fehér Miklós gépgyár rt. (V., Vilmos szászár-ut 32.) d. u. 3 óra (dec. 14.).

POSTÁNK

Olvasó Győr. A jövedelmi-, vagyon- és hadinyereség-adóvaliomásokat december végéig kell benyujtani. Eddig nem történt intézkedés ennek a határidőnek a kitólása dolgában.

Részvényes. A beszedési költség és jutalék fölszámitása az anyaintézetek részéről nem méltányos. A bankok legalább saját érdekeltségeik részvény-szelvényét válthatnák be dijmentesen. Amig bankkartel nem volt, ugy is volt.

Kereskedő. A Keleti Vásárnak a jövő évben internacionalis jellege lesz. Az előkészitő munkálatok tudomásunk szerint már megindultak.

Bizományos. Ha ön nem nyilatkozott eddig, hogy likvidációs kurzuson kivánja elszámolni az angazsmánt s csak most utólagosan akar élni ezzel a kedvezménnyel, nincsen igaza s a tőzsdebiróság kétségtelenül el fogja marasztalni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
FODOR OSZKÁR.
Kiadja: A Pénzvilág Lapkiadó és Nyomdai R.-t.

Ganz és Társa-Danubius
Gép-, Waggon- és Hajógyár Részvénytársaság
Budapest, X., Kőbányai-ut 31. szám.
Motorok benzin- és gázüzemre Emelőrudak .. Közuti hengerlőgépek .. Gőzkék Vasuti kocsik és felszerelések .. Hengerszékek Malomgépek . Turbinák . Gőzkazánok Tartányok Hidak és vasszerkezetek . . Gőzösök személy- és teherforgalomra Hadihajók, tengerihajók.

GANZ-féle villamossági
részvénytársaság.
Budapesten, II. ker., Lövőház-utca.
Budapest – Budapestvidéki üzlet: IV. ker., Koronaherceg-utca 5.
Elektromos világitó és erőátviteli berendezések egyen- és váltakozó áramra. Elektromos üzemek berendezése. Elektromos üzemü szivattyuk, tejgazdasági berendezések, emelőgépek, ventilátorok, mezei vasutak, szántócséplő-, apritó- és takarmányozó-berendezések. Elektromos kis és nagy vasutak. Bányavasutak.

Auer Ignác
kő- és könyvnyomda papirosáruház
Budapest, VIII.,
Rákóczi-ut 11. sz.
Fiók: I., Budafoki-ut 7. szám.
Készit mindennemü kereskedelmi és hivatalos nyomtatványokat, üzleti könyveket és elvállalja irodák teljes felszerelését.

Iroda butorok Irógépek
ECKSTEIN GYULA
Budapest, IV., Párisi-u. 1. sz. I.
Telefon: József 126—06.
Irógép javitások évi bérletre.

HUNGÁRIA
Általános Biztositó Részvénytársaság
Budapest, VII., Károly király-ut 3. sz.
Részvénytőke
6,000.000 K
Biztonsági alapok összege: 25,300.000 K
Elnök: báró Fejérváry Imre.
Alelnök: Székely Ferenc udv. tan.
A választmány elnöke gr. Tisza Kálmán
Tüz-, élet-, baleset-, betöréses lopás elleni-, üveg-, jég-, szállitmány- és állatbiztositás.
KARTELEN KIVÜL!
Olcsó dijak! Modern feltételek!

Egyesült Tégla- és Cementgyár R.-T. Budapest,
Központi iroda: V., Mérleg-utca 3. szám.
Gyárak: Lábatlan, Kőbánya, Budaujlak, Nyergesujfalu, Dömös.
Ajánlja lábatlani kitünő minőségü portlandcementjét. Budaujlaki tetőcserepeit stb.

„ADRIATICA"
COGNAC LEPAROLO R. T.
FIUME.
Jelenlegi irodája és raktártelepe:
BUDAPEST,
I., Fehérváry-ut 9. szám.
Különlegesség
»Fiume Cognac Medicinál«
»FIUME« szójegyre különösen ügyelni

Ajánlat azonnali szállitásra kiviteli engedéllyel.
10 waggon rézgálicz 98/99%-os — Ceresin — Paraffin — Montanviasz — Salmiak — Mész — Colofonium francia, Pipere szappan angol — Aetznatron 128/130% — Aetzkali 88/90% — Stearin — Nigrosin — Borax Sodabicarbona — Karbid — Schellack orange — Chromkali — Eczetsav 80% — Svédgyufa — Kén — Vanilia és mindendennemü nyersanyag és gyármatáru waggontételekben.
Nikoleus Freystadtl,
törvényszékileg bejegyzett, export-import czég.
WIEN, I. Rotenturmstraße 27.
Sürgönyczim: „Orindust Wien"
Telefon — vagy
Orient Kereskedelmi R. T.
BPEST, VI., Király Pál u. 9.
Sürgönycim: „Orindust" Budapest.
Telefon József 36—94.

TEXTILIPAR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Ezelőtt:
SALGÓ és LÁSZLÓ.
Fonó-, szövő-, impregnáló-, fehéritő-, festő- és kikészitő gyárak
Központi iroda:
Budapest, V., Nádor-utca 20. sz.
Telefon: 160—82, 163—16.
Sürgönycim: MAXALGÓ.
Gyártelepek: Budapest-Angyalföld, Budapest—O-Buda, Starkenbach (Csehország) . . . .
Gyártmányai: len-, pamut-, juta-, kender- és papirszövetek, mezőgazdasági és ipari célokra . .
Zsákok Ponyvák Zsinegek.

Kőszénbánya és Téglagyár Társulat
PESSEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. sz.
Telefonszám: 34—51 és 34—61.
Keramit kocsiut-kövek, Keramitlapok, Fayence, porcellán mezek, Porcellán szigetelők. Tüzálló chamotte-téglák. A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is.

Nyomatott Rövó Aladár könyvnyomdájában Budapest, VI., Teréz-körut 40—42.